

ספר דברים הוא ספר מוסר

והנה עומדים אנו בפתחו של ספר דברים, בערוב ימיו של מרן המשגיח הגר"י לוינשטיין זצ"ל נכנס אחד לביתו ומצאו 'עומדי' ולומד ספר דברים, והתפלל על כך שהרי היו אז בשלהי החורף ומה מצא המשגיח לעסוק כעת בספר דברים, ואמר לו המשגיח מה שאני לומד בעמידה הוא מחמת התרופות שאני נוטל וחושש שמא הם ירדימו אותי, ומה שאני עוסק בספר דברים - כי זה 'ספר מוסר'! ונתבונן מעט כיצד נראה המוסר של ספר דברים, וכיצד עלינו ללמוד מוסר.

אוהב המוכיח תוכחתו נשמעת

כתוב בפרשה (א, כז) 'ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ה' אותנו הוציאנו מארץ מצרים ופירש"י 'בשנאת ה' אותנו - והוא היה אוהב אתכם אבל אתם שונאים אותו, משל הדיוט אומר, מה דבלבך על רחמך מה דבלביה עלך', והנה דברים אלו שמוכיח משה רבינו - 'הרעיה מהימנא' - שמסר נפשו למען כלל ישראל, זו הקדמה שמכוחה יוכל להוכיח - הוא אוהב אתכם - אכן יש להתפלל הרי מדובר בדור דעה, וכיצד יתכן שאחרי כל הניסים והנפלאות שלא נשמעו מעולם לומר "בשנאת ה' אותנו". ושאלה זו נשאלת גם על מרע"ה שכתוב לעיל (פסוק יב) "איכא אשא לבדי וגו'", ופירש"י 'מלמד שהיו אפיקורסין, הקדים משה לצאת אמרו מה ראה בן עמרם לצאת שמא אינו שפוי בתוך ביתו, איחר לצאת אמרו מה ראה בן עמרם שלא לצאת מה אתם סבורים יושב ויועץ עליכם עצות רעות וחושב עליכם מחשבות'. ונשאל שוב, הרי מדובר בדור דעה, וכיצד יתכן שאמרו על הקב"ה "בשנאת ה' אותנו"? ועל מרע"ה שמסר את נפשו על עמ"י - שיושב בביתו ויועץ עצות רעות?!

אלא הביאור כמ"ש רש"י ואתם שונאים אותו, והוא עפ"י מה שקיבלתי ממרן רה"י זיע"א דהנה היום יש אנשים שטוענים שאסור לדבר על השואה מרוב קושיות שלא מבינים מדוע נכחד שליש העם היהודי ובראשם מרן ורבנן: ר' אלחנן ווסרמן, ר' מנחם זמבא, ור' אברהם גרודזינסקי, ועוד גדולי תורה ויראה הי"ד, וטען מרן רה"י שהרי עשרות אלפים ניצלו מהשואה וכל אחד מהם סיפורו בפיו איך שמספר פעמים ראה את מלאך המוות לנגד עיניו וניצל, ומדוע לא נבין שאם הקב"ה מסוגל לעשת כ"כ הרבה ניסים ממילא גם הדברים האחרים שקרו הקב"ה יודע למה הוא עשה אותם, אלא - ביאר מרן - שאדם רע רואה את הכל רע ואדם טוב רואה את הכל טוב, אם היינו

כיצד אפשר להוכיח

בספר לתתך עליון מסופר על ויכוח מענין בין שנים מגדולי המשגיחים, מו"ר המשגיח ר' מאיר חדש והמשגיח ר' שלמה וולבה זכר צדיקים לברכה, שהלכו ביחד לניחום אבלים אצל מרן ה"פחד יצחק" ר' יצחק הוטנר זצ"ל, וסיפר להם שבימי צעירותו בלמדו בשיבת סלבודקא שנכנס לשם בגיל צעיר מאוד ואמנם היה ברוך כשרונות אך עדיין היה חסר את החינוך הראוי לו... וביום כיפור לפני נעילה קרא ה'סיבא' לבעל ה'דברי יחזקאל' הג"ר יחזקאל אברמסקי זצ"ל ושלחו לשאול את הפחד יצחק בשם הסבא מה שם אמו כדי שיוכל הסבא להתפלל עליו, וכמובן שכל העינים נפנו לעברו (מרן הגרב"מ אזרחי שליט"א מוסיף שר' יחזקאל היה אדם כבד ובלכתו על ריצפת הקרשים כל פסיעה נשמעה היטב) והלך מהמזרח עד לירכתי ביהמ"ד במערב ליצחק 'וארשאוער' (כך כונה אז ר' יצחק הוטנר), ושאלו את שאלת הסבא, מכיון שידע ר' יצחק שהסבא מקפיד עליו רצה לנצל הזדמנות זו כדי להתפייס עם הסבא ולכן החליט שילך בעצמו לסבא לומר לו את שם אמו, אך כאשר רק התקרב אמר לו הסבא קבל עם ועדה 'אל תיכנס לדי אמותי', שאל ר' יצחק והרי הסבא רוצה לדעת את שם אמי, אמר לו הסבא שיגיד לו מרחוק את שם אמו אך לא יתקרב אליו, והבושות שהיו לו אז, הי' איומות... (הגר"י קמינצקי זצ"ל סיפר שבנעילה ומעריב ר' יצחק כבר לא הי' בישיבה, כנראה הלך למקום אחר...)

ר' יצחק גמר בדעתו שאין לו מה לעשות עוד בישיבה, אך בחור סלבודקאי הנהגתו מלכותית ובא להיפרד מהסבא טרם צאתו לדרך, הוא דפק בדלת והרבנית פתחה ושאלה אותו לשמו, השיב יצחק וארשאוער. אמרה לו "אתה הוא זה שבכל לילה הסבא ממרר עליך בבכי"... ואמר לה ר' יצחק שאם כך אין לו עוד צורך לפגוש את הסבא... והוא נשאר בישיבה עד שצמח למרן 'הפחד יצחק'.

ובעקבות המעשה התעורר ויכוח האם גם בדורינו ניתן לחנך כך, הרב וולבה טען שבדורינו לא יודעים לקבל תוכחות כאלו, ומו"ר הגר"מ חדש טען שאם הרב"ה כ"כ אוהב את תלמידיו שייך גם בדורינו לחנך כך, והרב וולבה חזר וטען שהרי הגר"י הוטנר לא ידע את גודל אהבת הסבא אליו ושהוא ממרר עליו בבכי כל לילה, והשיב ר' מאיר שבכל זאת אם הרב"ה כ"כ אוהבו שייך להוכיחו כך.

יותר טובים השואה הייתה סיבה לחיזוק האמונה, והן הן דברי רש"י שמאחר ואתם שונאים אותו ממילא רואים את הכל רע, אכן כמו שאמר המשגיח רבי מאיר חדש זצ"ל, היות ובאמת הקב"ה אוהב אותם ומרע"ה אוהב אותם, אפי' אם הם לא יודעים מזה כבר יהיו דבריהם נשמעים.

תוכחה היא רק מתוך אהבה ודאגה לכבודו וטובתו

ונחזור לסוגית התוכחה, כבר סיפרנו שהמשגיח הגר"ד יפה זצ"ל טען שהעולם אומר שהראש העקום נברא כדי שיוכלו לדון לכף זכות, אך הרי כשיגידו לאבא איזו הערה על בנו יתפלא מדוע מפרשים את זה לרעה, ואפי' אם באמת היה כך הרי זה רק אחד מאלף מעשים טובים, ואם באמת היינו מייקרים ומכבדים כך את הזולת אזי גם בראש ישר היה ניתן למצוא כף זכות. וביותר אף כשקשה למצוא הרי הדברים דומים לאחד שאבד חפץ יקר ערך, ולא מוצאו ומוסיף לחפש באותם מקומות שוב ושוב אולי לא בדק טוב, כי הדבר יקר בעיניו, הכ"נ אם כבוד חברו יקר בעיניו יוסיף בחיפוש עד שימצא לימוד זכות ורק אם לא ימצא יבוא להוכיחו.

וכך לאורך כל הדרך רואים את אהבת ה' לבניו, 'מלאכי' - אחרון הנביאים אשר כל הפטרת שבת הגדול מלאה מתוכחותיו הקשים, אך כיצד פותחת נבואתו? "אהבתי אתכם אמר השם!" ובגמ' (קידושין לו, א) וכי תימא בנים משחיתים הוא דמיקרו בני מעלייא לא מיקרו ת"ל ואומר והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני קל חי!

והנה בערכין (טז, ב) אמר רבי אלעזר בן עזריה תמיהני אם יש בדור הזה שידוע להוכיח, ופירש"י להוכיח דרך כבוד שלא יהו פניו משתנין, והנה בפשטות מבינים שנאמרה כאן הגבלה במצות תוכחה שכאשר התוכחה כרוכה בהלבנת פנים אזי נדחית מצות התוכחה מפני הלבנת הפנים, אך שמעתי לפני עשרות שנים ממו"ר המשגיח זצ"ל (ויתכן שאיני מדייק) שאינו רק "דחוייה", אלא שאם פניו משתנות ואפילו בינו לבין עצמו זה ואינו דואג לכבודו לא תתקבל התוכחה, **תוכחה מתקבלת רק כאשר המוכיח אוהבו ודואג לכבודו, ורק עושה מה שמוכיח לתועלתו.**

וכך גם ישעיהו - בהפטרות חזון, בתחילה אומר "בנים גידלתי ורוממותי" ורק אח"כ "והם פשעו בי" (ישעיה א, ב), והקדמונים ביארו את הפסוק בפרשת האזינו (לב, ו) "הלד' תגמלו זאת עם נבל ולא חכם" שמלבד שזה לא חכם לעבור על המצוות, אבל זו גם נבלה לעשות כן **לאחר רוב אהבת הקב"ה אלינו.** ובזוהר איתא שאם עמ"י היו יודעים כמה אהבת הקב"ה אלינו היו רודפים אחריו ושואגים ככפירים.

והנה בתקופה האחרונה כאשר עוד היו המקוואות סגורים, אמר לי הגה"צ רא"ל שפירא שליט"א משגיח דישיבת פוניבז' לצעירים, שהי' פעם מגיפה בעיה"ק צפת וגדולי העיר אסרו

לטבול במקווה, והיו שני' אברכים שלא ויתרו על המקווה לכבוד שבת, וטבלו - וחלו ונפטרו, ואמר על כך "הבת עין" שהטעם שנפטרו הוא משום שמיעטו בכבוד שמים, שהרי כתוב "השוכן איתם בתוך טומאתם", היינו שאמנם כשאפשר לטבול צריך לטבול, אבל כשאי אפשר צריך לדעת שהקב"ה שוכן בתוכנו גם 'בתוך טומאתם', וכפי שלמדנו בפרשת מסעי (לה, לד) "ולא תטמא את הארץ וגו' כי אני ה' שכן בתוך בני ישראל" ופרש"י "אף בזמן שהם טמאים שכנה שרויה ביניהם" - **אהבת הקב"ה אלינו היא בכל צורה שהיא!!!**

להרגיש את האבילות מתוך ידיעת אהבתו אלינו בכל מצב

וממילא, כאשר ניגשים אנו לאבלות החורבן, והרי כל דור שלא נבנה בימיו כאילו נחרב בימיו - כמה גדולה התביעה! כן בגמ' בקידושין (לא, ב) איתא על אבימי בריה דר' אבהו שבא להשקות את אביו, ואביו נרדם והמתין עד שהתעורר ובינתיים הבין את כונת הפסוק מזמור לאסוף אלקים באו גויים בנחלתך, (תהלים עט) ופרש"י קינה לאסוף מיבעי ליה, ודרש כך, שאמר אסף שירה על שכילה הקב"ה חמתו בעצים ואבנים שבביתו ומתוך כך הותיר פליטה בישראל.

(ובדרך אגב, פעם דיברתי עם מרן רה"י זיע"א על רוה"ק, ואמר לי שאנשים מבזבזים רוה"ק על שטויות - לדעת עתידות, אך הרי יש דברים הרבה יותר נעלים שאפשר להשיג ע"י רוה"ק וכגון הביאור הזה במזמור לאסוף שרק ע"י רוה"ק ניתן להגיע לזה, ובזכרוני עוד על הפסוק בסוף ההפטרה (ישעיה א, כז) "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה", ואמר הגר"ח זוננפלד זצ"ל שחציו הראשון של הפסוק הוא בגימטריא תלמוד ירושלמי וחציו השני בגימטריא תלמוד בבלי, ואמרו על כך שרק ברוה"ק שייך להגיע לזה.

ועוד בענין טבילה במקווה, סיפר לי הג"ר יודלי בויאר שליט"א - שהי' מתמיד עצום מ'דור הנפילים' עד שכיום כבר עבר כמה ארועים מוחיים ועדיין לומד במסיני"ג, שסיפר פעם בשמחה לרבו הגר"ח גריינימן זצ"ל שפ"א הרגיש טוב וניצל את זה כדי לטבול במקווה, והתפלא הגר"ח: מילא אם היית מנצל את זה על ללמוד סוגיא היטב הייתי מתפעל, אך אתה בזבזת את זה על מקווה... והגר"י בויאר סיפר זאת בכ"כ הזדהות עם דבריו של הגר"ח גריינימן).

והראוני דברי הכלי יקר על קללותיו של בלעם שהברכה במה טובו אהליך יעקב היא שכאשר סוגרים את בתי המדרשות הוא בבחינת שפך חמתו על עצים ואבנים, שהקב"ה מחריב את ביתו בשבילנו ובוה אנחנו רואים את גודל אהבתו אף בזמני חורבן.

ובתוס' בקידושין שם כתבו בשם המדרש שאסף אמר שירה על שטבעו בארץ שעריה, משל לשפחה שהלכה לשאוב מים מן הבאר ונפל כדה לבאר והייתה מצטערת ובוכה, עד שבאתה שפחת המלך לשאוב ובידה כלי של זהב ונפל אותו כלי שם, התחילה הראשונה לשורר ואמרה עד עכשיו לא הייתי סבורה

שי וציא שום אדם כדי שהוא של חרס מן הבאר שאינו נחשב ועכשיו מי שיוציא אותו של זהב יוציא כדי עמו, כך בני קרח שהיו בלועים, כשראו שטבעו בארץ שעריה אמרו שירה, אמרו מי שיוציא השערים יוציא גם אותנו, לכך אמר אסף שירה שהוא ממשפחת קרח, עכ"ד התוס' בשם המדרש, ולמדנו מכאן שגם לאחר שהקב"ה מעניש כשנמצאים ושקועים בעומק העונש הקב"ה נותן את התקווה והאור, ואפילו לבני קרח.

וכך ביאר לנו מו"ר המשגיח הגר"מ זצ"ל את דברי הקינה "וקוננתי עליו אֵיכָה באֵיכָה", מהי הקינה של איכה, קריאה זו קוראת איפה אתה, תראה באיזה בוץ אתה שקוע, יכלת להיות ברום עולם, וכמו אצל אדם הראשון שהיה מסוף העולם ועד סופו ומכהה בעקבו גלגל חמה, (ובסידור הגר"א מובא שפ"א הגר"ח מוולוז'ין נתקע באיזה כפר ואמר "אדם הראשון גזר על 'חיים' שיתקע בכפר פלוני"), ולהיכן הגיע - להט החרב המתהפכת הקב"ה מנע ממנו שלא יעזו להתקרב - עליו נאמר שהקב"ה קרא לו "אֵיכָה!!" אבל הוסיף ר' מאיר זצ"ל, שבאותו "אֵיכָה" מונח עוד דבר, אם שואלים בישיבה היכן ראובן מובן מאליו שיש לקרא לו, **ואם הקב"ה שואל "אֵיכָה" זה סימן שהוא קורא לך לשוב אליו הוא רוצה לעזור לך להתרומם, אפילו שאתה נמצא בשפלות גם שם הקב"ה רוצה בטובתך.**

אין הקב"ה מעניש רק מתוך אהבתו אלינו

הגר"ח שמואלביץ זצ"ל מביא מהגמ' ביומא (נד, ב) שבשעת החורבן היו הכרובים מעורים זביז שהוא צורת החיבור הגדולה ביותר, והקשה המהרש"א שהרי אין לך שעה שאין עושים רצונו של מקום כשעה זו של החורבן והרי חז"ל שואלים (בב"ב צט, א) סתירה מצד אחד כתוב "ופניהם איש אל אחיו" (שמות כה, כ), ומאידך גיסא כתוב בדברי הימים (ב - ג, י) "ופניהם לבית", ומתרצים לא קשיא, כאן בזמן שישאל עושין רצונו של מקום (וע"ז נאמר ופניהם איש אל אחיו), כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום (ואז נאמר ופניהם לבית), ואיך יכול להיות שבזמן החורבן היו פניהם איש אל אחיו? ותירץ, שהקב"ה לא מעניש אדם בלי המקסימום של רגשי אהבה, והדבר טובה גדולה עבורו, והביא על כך את הגמ' ביבמות (עח, ב) שהייתה תביעה על שהמית שאול את הגבעונים, ובו זמנית הייתה תביעה על שלא נספד שאול כהלכה, ומביאה ע"ז הגמ' את הפסוק "באשר משפטו - שם פעלו", שדווקא כשבאים למשפטו מעוררים זכות ואהבת פעלו - שיהיה המשפט מתוך הערכה וגדולה.

ומסופר על מרנא הגר"ס זל"ה שפעם רצה להוכיח אדם פלוני, וקודם שהלך אליו היה משבחו בביתו, וכשנשאל ע"כ אמר שזו גמרא מפורשת - באשר משפטו שם פעלו! דהיינו לשפוט את האדם מתוך ידיעת פעלו הטוב.

(וסיפר לי גיסי הרה"ג ישראל טויב זצ"ל שבתקופה מסוימת מרן הגר"ד לנדו שליט"א דיבר כנגד אדם גדול מסוים, והנה

בתו של אותו אדם הוצעה לחבירו ורצה לגשת לשידוך, אבל גיסי שכנעו שלא יגש להצעה מבלי להתייעץ עם ר' דב לנדו, ומאד פחד שודאי שר' דב יוריד את ההצעה, ובסופו של דבר הלך הלה לר' דב ושאלו האם לגשת לשידוך, ור' דב התחיל לשבחם - בית מלא באהבת תורה וכו' ופשוט תענוג להיות שם, והבחור תמה באזני ר' דב, וכי משום שהדבר נוגע לשידוך שינה את כל שיטתו בענין, והשיבו במשל לאמא שלוקחת את בנה לגן החיות ומתפעלת מהאריה ומראה אותו לבנה, אך אם האריה מסתובב ברחוב היא תברח משם יחד עם בנה מהר ככל האפשר, וא"כ כל זמן שהיה פחד שילכו אחריו הי' צריך שידעו לא לסמוך על פסקיו, אך כעת כבר יודעים, ואם כן מדוע לא ליהנות מהתורה ויראת שמים שלו. כך זה נראה כשעושים הכל לשם שמים).

ולעניינינו - הגר"א במשלי מסביר את החילוק בין תוכחת הרב לבין תוכחת האב, הרב שמוכיח את תלמידיו לאחר כמה פעמים מתייאש, אבל אבא לעולם אינו מתייאש, והקב"ה שהוא אבא - מוכיח אותנו שוב ושוב דווקא משום שהוא רוצה שנעלה בחזרה! ה"אֵיכָה" **צועק בא אלי!!! אני רוצה לרומם אותך!!!** ויתכן שדוקא בזמן החורבן יש סגולה להתעלות, כי עכשיו הקב"ה מתגעגע אלינו ורוצה שנתרומם, בתוך האֵיכָה צועק האֵיכָה.

אם הראש פנוי מן החכמה המחשבות שבו אינם טובות

ומה בעוכרינו? מה מונע מאיתנו להרגיש זאת ולהתעלות. בכתבים של הגי"ר לייב בקשט זצ"ל [ר"י דטרויט] כתב על הפסוק בתחילת פרשת דברים "בין פארן ובין תפל ולבן וגו'" ופירש"י "אמר ריו"ח חזרנו על כל המקרא ולא מצינו מקום ששמו תופל ולבן, אלא הוכיחן על הדברים שתפלו על המן שהוא לבן שאמרו (במדבר כא, ה) ונפשנו קצה בלחם הקלוקל", ותמה ר' לייב שהרי היו דברים הרבה יותר חמורים, כגון הריגת חור, וזה לא נזכר אפי' ברמז, ואילו על שכפרו בטובת ה'מן' יש כ"כ טענה!! אלא שהתורה מקפידה על השורש, (וכמו שכאשר עבדו ע"ז קדם לזה "ויקומו לצחק" - כבר אין עם מי לדבר, ליצנות אחת דוחה מאה תוכחות) השורש לירידה, נתאר לעצמינו אנשים שבאים למנחה בשב"ק ומדברים על האוכל הטעים שנשותיהם מכינות, הרי הם מופקעים אם זה מה שמונח בראשם, והכיצד עמ"י מדברים על הקישואים והאבטיחים!!

וכידוע, אצל מרן החזו"א מיעטו לדבר על אוכל, כשם שאין מדברים על יציאת האוכל מן הגוף - כך גם על הכנסתו לא דיברו כי זה מהחלק הנחות של האדם,

וכזאת סיפרו גם על מרן פוה"ד הגר"נ קרליץ זצ"ל שמעולם לא דיבר על אוכל, אולם מורינו הגר"א אוסטרן שליט"א חדב"נ מספר כי היו פעם שכן חרג חמיו ממנהגו ושיבח את האוכל ואף

התבטא שהוא אוהב במיוחד אוכל כזה... היה זה כאשר נשרף האוכל שהכינה הרבנית והיה לה מזה הרבה עוגמת נפש אז הוא שיבח את האוכל כדי לשבח אותה! וזה אומר ר' לייב בקשט - כאן הייתה הנפילה!

מו"ר המשגיח הגה"צ ר"מ חדש זצ"ל אמר פעם על הפסוק "ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו", ובתרגום והווי חדר בקרבניהון דאתקבלו ברעוא כאלו אכלין ושתן, ולכאוי צ"ב דא"כ מדובר כאן על שמחה בעבודת הקרבנות ומה הייתה התביעה עליהם, אלא שנתאר לעצמינו אדם שיושב בשיעור כללי של מרן הגר"ש רוזובסקי זצ"ל ואומר: אה! כזו סברא מזכירה לי את הקוגל של שבת... הרי זה לא נמשל למשל... וכך גם אצלם אמנם הם שמחו שהתקבלו קרבנותיהם אך ע"ז שדימו זאת לאכילה זה גרם לתביעה עליהם.

וזהו ג"כ היסוד שכתב הרמב"ם (סוף איסו"ב) שאין מחשבת עריות שורה אלא בלב הפנוי מן החכמה, וניקח דרך דוגמא, כלב שוטה מהלך ברחוב ליד הבית שלי אם אני פותח את הדלת הוא יכנס, כשדלתות הלב סגורות עם חכמה אין למחשבות לאן להיכנס, אם פותחים את הדלת לדברים אחרים אז באים כל המחשבות הזרות... וזה השורש המונע אף מאתנו להתעלות, שבלב ובראש יש דברים המונעים מאתנו להתרומם.

ציון דורש ומבקש אין לה - אם לא נבקש לא נקבל

והנה כתוב "כאיש אשר אמו תנחמונו כן אנכי אנחמכם ובירושלם תנוחמו", יש אדם שסובל ובאים לנחמו, קשה לו לקבל, הרי המנחם קל לו ואינו מרגיש את הסבל, אבל כאשר האמא באה לנחם את בנה על פטירת אביו או אחיו, והרי היא ג"כ נשארה אלמנה או שכולה - והיא מנחמת! כך אומר הקב"ה, אני אב שכול ואני גם סובל מזה (ובגללכם) שכינתא בגלותא' - אבל ברצוני לנחמכם, וזו נחמה אמתית וגמורה "ובירושלים תנוחמו", אך יש לזה תנאי ציון דורש ומבקש אין לה, שאחז"ל מכלל דבעיא דרישה - צריך לדרוש ולרצות את ירושלים.

בספר 'אוצרותיהם אמלא' מסופר שבאו תלמידים מצוינים להיבחן אצל הגרא"ל מאלין זצ"ל על מנת להתקבל לשיבתו,

ולאחר המבחן המתינו לשמוע שהתקבלו אך הגרא"ל לא אמר כלום, מכיון שכן חזרו בשנית להיבחן - ושוב לא אמר כלום, ובשלישית כבר לא התאפקו ושאלו אם התקבלו, ענה להם ר' לייב, כבר בפעם הראשונה התקבלתם, ושאלוהו אם כן למה לא אמר להם מיד, והשיב כי לא שאלתם וכשאלוהו אין על מה לענות... צריך לשאול ולאחר ששאלו ורוצים לדעת אז עונים!

וזהו "מכלל דבעיא דרישה" - הלא את עוונותינו הוא נושא ובפשעינו מחולל, ולכל הפחות שיכאב לנו קצת הכבוד שמים, שיכאב לנו שפל מדרגתנו, וכידוע שאמר החידושי הרי"ם על הנפסק בשו"ע שראוי לכל יר"ש להיות מיצר ודואג על חורבן הבית, ומדוע דוקא יר"ש? **כי זה שאינו יר"ש יש לו להתאבל**

קודם על חורבן עצמו!

וכע"ז המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל הביא על הפסוק בתחילת בשלח (שמות יג, יח) "וחמושים עלו בני ישראל ממצרים", לדעה הכי פחותה זה אחד מחמש, וי"א במדרש אחד מחמישים, וי"א אחד מחמש מאות, זה אומר שרוב עמ"י עברו את כל הסבל במצרים ורגע לפני הגאולה (בשלושת ימי האפלה) מתו ולא זכו לצאת ממצרים, ומדוע? אחז"ל (במד"ר שמות יד) לפי שהיה להם שררות במצרים ולא רוצים לצאת מתו בימי החשך, כמו שחז"ל שם מתחילים שהקב"ה חוקר לב ובוחן כליות, וראה במעמקי נפשם שחסר להם הרצון והשאיפה הנמרצת לצאת ממצרים מפני השררות שהיה להם שם,

- בשביל לזכות ולא להפסיד צריך לרצות ולבקש.

והנה הימים שלנו רואים שהוא שלהי עקבתא דמשיחא, והגאולה קרובה, וכמה צריך לרצות ולבקש על הגאולה ובנין ציון וירושלים, ולא לאבד הכל ברגעים האחרונים.

ישנה מכת חשך שלא רואים את אור האמת הבהירה, לא רואים שחוץ מעבודת ה' הכל הבל מעשי תעתועים, וצריך לפתוח עיניים, לשאוף לימים הגדולים של "כימי צאתך מארץ מצרים אראך נפלאות", לראות בגלוי שכיתנו ואהבתנו לעם ישראל, ואז נזכה - ונעתיר שזה יהיה בקרוב - ובירושלים תנוחמו.

לע"נ

הרב **מנשה בן חנה אצלאן** ע"ה

נלב"ע ב' אב

תנצב"ה

לע"נ

מרת **לטיפה בת לולו** ע"ה

נלב"ע ז' מנחם אב

תנצב"ה

ניתן לשמוע את השיחה ביום שלישי בערב ולאח"מ בשידור חוזר בקו השיחות שמספרו 074-740-3629

ע"מ שנוכל להמשיך בהפצת תורתו של מורינו המשגיח שליט"א, אנו זקוקים לעזרת הציבור

לתרומות והנצחות: 054-843-6282

לקבלת הגליון במייל: 4166058@gmail.com